

**Робота з текстом за фахом на заняттях з української мови як іноземної
зі студентами економічних спеціальностей**

Мелкумова Т. В.

*кандидат філологічних наук, старший викладач
кафедри інженерної педагогіки та мовної підготовки
ДВНЗ «Криворізький національний університет»*

м. Кривий Ріг, Україна

Мовна підготовка іноземців, що навчаються в українських вишах, повинна мати міцний зв'язок із майбутньою фаховою діяльністю студентів, включати основні мовні одиниці, поняття, факти, закономірності для забезпечення формування мовленнєвих умінь і навичок іноземних студентів у аспекті певної професійної галузі. Вивчення української мови як іноземної має бути скероване на формування фахової компетентності студентів, на підготовку їх до різних комунікативних ситуацій у професійній царині, на розвиток навичок іноземців з використання мовних знань у майбутній діяльності.

Лінгводидактика пропонує різноманітні методи та прийоми викладання української мови іноземним студентам. Граматичні й текстові матеріали розробляють для навчання студентів-іноземців такі методисти, як: Л. Азарова, Х. Бахтіярова, С. Воробйова, Н. Зайченко, І. Зозуля, О. Коньок, Р. Кривко, Н. Лисенко, С. Лукашевич, І. Майданюк, Є. Світлична, С. Смоленський, Л. Солодар, Т. Цапко й ін. У сучасній системі освіти відбувається зміна мотивації засвоєння української мови як іноземної, що викликає необхідність оптимізації технологій її навчання, зокрема формування мовної компетенції як складової професійної компетенції. Актуальність нашої розвідки визначається новітніми вимогами, спрямованими на вдосконалення національної системи освіти загалом і фахової підготовки студентів зокрема. На думку К. Кусько, «текст за фахом – це передусім засіб становлення та розвитку професійної, точніше мовнопрофесійної майстерності» [2 : 13].

Навчальний матеріал для занять з української мови варто поєднувати з матеріалом інших вузівських дисциплін, звертаючи при цьому увагу на засвоєння змістового компонента. Важливим етапом формування мовної особистості майбутнього фахівця є робота з термінами. І якщо на підготовчому відділенні на заняттях з української мови слухачі вивчають в основному загальноживану лексику [1], то на I курсі певний відсоток лексичної роботи стосується професійної лексики. Нові слова, зокрема терміни, бажано вводити під час роботи з текстами, щоб іноземні студенти могли сприймати лексеми й з урахуванням морфологічних характеристик і синтаксичних функцій. Це полегшує студентам-іноземцям подальше оперування новими словами. Так, на занятті зі студентами інженерно-економічного факультету можна працювати з текстом про міжнародні валютні відносини:

Міжнародні валютні відносини – сукупність економічних відносин між країнами, юридичними й фізичними особами, міжнародними економічними, фінансово-кредитними організаціями щодо функціонування та розвитку валюти. Через міжнародні валютні відносини здійснюються платіжні й розрахункові операції у світовому господарстві.

При проведенні валютних операцій укладаються валютні угоди, які є домовленостями про обмін грошей однієї країни на гроші іншої. При цьому з'являються поняття «валютний курс» і «валютний паритет».

Валютний курс – це ціна грошової одиниці однієї країни, виражена у грошовій одиниці іншої країни. Валютний паритет є співвідношенням між валютами різних країн, що встановлюється законодавчо. Валютні паритети знаходяться в основі валютних курсів, які інколи відхиляються від паритетів.

При «золотому стандарті» валютні паритети визначалися шляхом співвідношення кількості грошового металу, якій відповідали грошові одиниці, а за Бреттон-Вудською системою – це й шляхом співвідношення з долларом. З 1978 року валютні паритети встановлюються на базі спеціальних прав запозичень (СПЗ). СПЗ є міжнародними резервними коштами, які призначаються, наприклад, для розрахунків із Міжнародним валютним фондом.

Однією з характерних рис валюти є її котирування, тобто здатність оцінюватись. На практиці під валютним котируванням розуміють установлення курсів іноземних валют згідно з діючими законодавчими нормами та практикою. Розглядають пряме й непряме котирування. Прямим котируванням є вираження одиниці іноземної валюти в національній, непрямим – вираження одиниці національної валюти в іноземній.

До важливих характеристик валюти належить здатність валюти обмінюватися на інші валюти. Така здатність називається конвертованістю валюти. Валюти бувають вільно (повністю) конвертованими, частково конвертованими й неконвертованими. Вільно конвертовані валюти обмінюються на інші валюти; частково конвертовані валюти – це валюти, які обмінюються тільки на деякі інші валюти; неконвертовані валюти – це валюти, які функціонують тільки в межах однієї країни й не обмінюються на інші валюти.

У межах поняття конвертованості валют існує поняття резервної валюти. Резервна валюта – це валюта, яка використовується для обслуговування міжнародних розрахунків при зовнішньоторговельних операціях, іноземних інвестиціях і при визначенні світових цін. Роль резервних валют виконують доллар США, фунт стерлінгів, євро та японська ієна.

Формою існування валютного курсу є валютний режим. Фіксований режим передбачає здійснення обміну однієї валюти на іншу на основі чітко визначеного валютного (раніше золотого) паритету. Плаваючий режим передбачає обмін однієї валюти на іншу залежно від попиту та пропозиції.

До понять, які допомагають краще зрозуміти міжнародні валютні відносини, належить поняття валютної зони. Особливості валютних зон: підтримання всіма учасниками валютної зони твердих курсів своїх валют відносно основної валюти; здійснення зміни курсів національних валют відносно інших валют тільки за згодою держави основної валюти; зберігання в банках країни основної валюти більшої частини національних валютних резервів; вільний обмін між собою валют країн-учасниць валютної зони; вільних рух коштів у межах зони та наявність обмежень

відносно третіх країн; зосередження зовнішніх рахунків країн-учасниць у банках країни, яка очолює валютну зону.

Найбільшими валютними зонами у світі є стерлінгова зона, доларова зона й зона євро.

Основними формами валютної системи є національна та світова. Виділяють також регіональну валютну систему. Світова й регіональна валютні системи є формами організації міжнародних валютних відносин.

Національна валютна система – це форма організації валютних відносин країни, яка визначається її валютним законодавством. Світова валютна система – це форма організації валютних відносин у межах світового господарства, яка функціонує на підставі юридичних норм, угод і законів між країнами. Третьою основною формою валютної системи є регіональна. Найбільшого розвитку вона набула в Європейському Союзі.

Після прочитання тексту й опрацювання нових слів можна запропонувати студентам виконати такі завдання: виділити терміни; визначити їх частиномовну приналежність; з'ясувати граматичні категорії окремих термінів; здійснити вправи граматичного характеру, наприклад, для закріплення тем «Відмінювання іменників», «Дієвідмінювання» тощо.

Отже, важливим етапом мовної підготовки іноземних студентів є робота з текстами за фахом. Опрацювання термінів є дієвим чинником поглиблення мовних знань і професійного розвитку іноземних студентів. Подальші розвідки з окресленої проблеми стосуватимуться тематики текстів, видів дотекстових і післятекстових завдань.

Список джерел:

1. Азарова Л. Є. Українська мова для слухачів-іноземців підготовчого відділення : збірник вправ і завдань : навч. посібник / Л. Є. Азарова, І. Є. Зозуля, Л. В. Солодар. – Вінниця : ВНТУ, 2010. – 121 с.
2. Кусько К. Ф. Лінгвістика тексту за фахом / К. Ф. Кусько // Лінгводидактична організація навчального процесу з іноземних мов у вузі : колективна монографія. – Львів : «Світ», 1996. – 73 с.

Особливості засвоєння ономастичної лексики іноземними студентами на початковому етапі навчання

Мізіна О.І.

*доцент кафедри українознавства, культури та документознавства Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка
м. Полтава, Україна*

Ономастика – наука про власні назви усіх типів та про закономірності їх розвитку й функціонування. У ономастичний простір входять: імена людей – антропоніми, географічні назви – топоніми; назви водних об'єктів – гідроніми; клички тварин – зооніми; власні назви окремих рослин – фітоніми; назви зон і частин всесвіту – космоніми; назви небесних тіл – астроніми; назви відрізків часу – хрононіми; назви свят; назви заходів, кампаній, воєн, битв; назви церков, монастирів;